

Piccoli obljublja manjšinski zakon

»Zelo smo dovzetni za te zahteve in nameravamo predložiti osnutek zakona, ki naj uredi celotno problematiko. Po skoro štirih desetletjih prizadevanj za svobodo se je prav gotovo razvila med prebivalstvom zavest, da je treba to vprašanje nujno rešiti. Poleg zgodovine tega prebivalstva poznamo tudi njegovo lojalnost. V sodelovanju z različnimi kulturnimi in političnimi silami nameravamo sprejeti stališče, ki naj zagotovi pravičnost in enakost za vse prebivalstvo, in sicer v času ter s postopnostjo, ki sta potrebna za ustvarjanje razmer, ki naj bi bile rezultat širšega sporazumevanja, pri čemer naj bi sodelovali tudi predstavniki prizadetega prebivalstva.«

Tako je po srečanju z enotno delegacijo slovenske narodne manjšine v Italiji — srečanje je bilo v sredo, 4. novembra, v Rimu — izjavil tajnik Krščanske demokracije, poslanec Piccoli dopisniku tiskovne agencije Alpe-Adria. Čeprav so izvajanja Piccolija na določenih mestih težko razumljiva, iz njih kljub vsemu jasno izhaja, da namerava tudi stranka relativne večine, se pravi Krščanska demokracija, vložiti v parlamentu zakonski predlog o zaščiti slovenske narodnostne skupnosti v Italiji. Kot znano, so take zakonske predloge do zdaj že vložili komunisti, socialisti, radikalci, poslanka Liste za Trst Gruber Benca ter senator Tridentinsko-tirolske stranke Fontanari. Ta je senatni zbornici predložil v razpravo zakonski predlog Slovenske skupnosti.

Ko natančneje proučujemo Piccolijeve besede, se ne moremo braniti vtisa, da iz njih vejeta bolj skrb in bojazen za odmev, ki bi ga odobritev zaščitnih norm za Slovence povzročil med italijanskim prebivalstvom, zaradi česar bi lahko sklepali, da utegne za Piccolija in njegovo stranko raven manjšinske zaščite in raven zaščite vrednot, kot sta pravičnost in enakopravnost, biti dejansko odvisna od razpoloženja večinskega naroda v naših krajih. Kakšno je to razpoloženje, pa mi dobro vemo, saj je prav to eden glavnih vzrokov, da že toliko desetletij zaman čakamo na pravično ureditev naše manjšinske problematike.

S tem seveda nočemo podcenjevati ali omalovaževati namere Kršč. demokracije,

dalje na 8. strani ■

Razmišljanje ob pohodu miru

Manifestacija za mir, ki so jo organizirale demokratične sile v soboto zvečer na Napoleonski cesti, je hotela po namenu organizatorjev in udeležencev izpričati voljo našega prebivalstva in seveda v širšem smislu vsega človeštva, za mir med ljudmi in za odpravo lakote na svetu. Take manifestacije so v teh zadnjih mesecih zelo pogost pojav v najrazličnejših krajih. Vsi smo lahko brali ali slišali o podobnih pohodih v deželnem, državnem ali mednarodnem okviru. Število udeležencev gre v milijone, kar dokazuje, da je človeštvo v svojem bistvu zdravo, da smo vsi za to, da bi na svetu ne bilo več vojn in lakote, da bi povsod vladal mir. Vsi vemo, kot je poudarjal sobotni transparent, da je »mir največja dobrina človeštva«. Nihče ne dvomi o tem, tudi velesile ne, toda vprašanje je, kaj mislijo o oblasti in o svojih interesih.

Prebivalstvo Krasa se je složno in enotno odločilo, da je ta manifestacija potrebna. Tudi organizacijsko je bila zelo dobro zamišljena. Dve skupini, ena izpred Prosvetnega doma na Opčinah, druga pa izpred spomenika na Proseku, sta se združili v eno samo, z baklami razsvetljeno množico na Napoleonski cesti nad Kontovelom, kjer je po govoru predstavnika ACLIja Tarcisia Barba in ravnatelja SSG pesnika Miroslava Košute, zagorel kljub močni burji mogočen kres kot znamenje miru in sožitja med narodi. Oba govornika sta v svojih govorih poudarila voljo ljudi dobre volje za mir. Kljub temu, kot je rekel Barbo, da

smo v današnjem svetu bolj priče obratnemu pojavu: neodgovorni oboroževalni tekmi in lakoti, ki bi jo lahko odpravili povsod na svetu, če bi v prehranjevalne namene dali samo manj kot eno tretjino denarja, ki gre za povečanje uničevalne in moralne sile sodobnega orožja. Lepo je povedal pesnik Košuta, da so naša zemlja in njeni ljudje v tem stoletju doživeli dovolj hudo preizkušnjo dveh vojn, z vsemi posledicami, ki sta jih prinesli. Ljudje nato želijo, da bi bil jutrišnji dan miren, da ne bo več lakote in da naj nastopi čas, ko bosta »drugačen jezik in narodnost samo eden od izrazov bogastva naših krajev«.

Na čelu spreveda so šli slovenski župani Colja, Guštin in Škerk. Na pohodu so bile udeležene tudi godbe na pihala iz Nabrežine, Sv. Križa, Proseka in Trebč, ki so dale manifestaciji pečat slovesnosti in odločnosti, da se za mir nekaj konkretnega naredi. Zelo lepo se nam je zdelo, da je bilo med udeleženci veliko mladih, kar dokazuje, da je v naši mladini še veliko lepih idealov in volje, da se za te ideale tudi nekaj naredi. Prav s tem v zvezi pa bi radi poudarili dejstvo, da so politične sile in organizacije dolžne, da se do te mladine vedejo korektno in ne iščejo tudi pri takih manifestacijah kot je pohod za mir, kako osebno ali strankarsko korist. Nekateri vzkliki in parole npr. na manifestaciji so bili bolj ma-

M.

dalje na 2. strani ■

Zadnja pot E. Kocbeka

V dokaj mrzlem in deževnem dopoldnevu smo se v petek, 6. t.m., v Ljubljani poslovili od slovenskega pesnika, pisatelja, misleca in medvojnega ter nekaj let tudi povojnega politika Edvarda Kocbeka. Na njegovi zadnji poti k večnemu počitku na ljubljanskih Zalah so ga spremljali vidni predstavniki slovenskega političnega in kulturnega življenja, med njimi Marjan Breclj, Lidija Sentjunc, Mitja Ribičič, Milan Kučan, Janez Vipotnik, Janez Milčinski, Božidar Jakac, Emilijan Cevc, Stane Gabrovec, Fran Zwitter in drugi. Ko so krsto, ovito v slovensko zastavo in ob spremstvu častnega voda jugoslovanske vojske, položili na oder v poslovilveni dvorani na Zalah, je Partizanski invalidski pevski zbor

iz Ljubljane zapel žalostinko. Zatem se je od pokojnika poslovil predsednik Skupščine Socialistične republike Slovenije Milan Kučan, ki je orisal predvsem glavne etape Kocbekovega političnega udejstvovanja, zlasti njegovo v marsičem tudi odločilno sodelovanje pri snovanju in uveljavljanju Osvobodilne fronte. Predstavniki Zvezne skupščine v Beogradu Jovanovič se je Kocbeka spomnil kot udeleženca drugega zasedanja AVNOJ v Jajcu, kot člana Narodnega komiteja osvoboditve Jugoslavije in ministra v prvi povojni zvezni vladi.

Ko je zbor zapel žalostinko, so krsto položili na lafeto, spreved pa je ob igranju žalnih koračnic in zvononju pri Svetem

dalje na 3. strani ■

RADIO TRST A

NEDELJA, 15. novembra, ob: 8.00 Poročila; 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu; 10.30 Nediški zvon; 11.00 Mladinski order: »Naočnik in Očalnik, mojstra med detektivi«; 11.30 Nabožna glasba; 12.00 Narodnostni trenutek Slovencev v Italiji; 12.30 Glasba po željah; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Na goriškem valu - Sport in glasba ter prenosi z naših kulturnih prireditev; 18.00 Glasbeni popoldnevi v repentabski cerkvi; 19.00 Poročila.

PONEDELJEK, 16. novembra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Gospodarska problematika pri nas in v svetu; 8.45 Glasbene skice; 9.30 Nenavadno kramljanje o navadnih stvareh; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.30 Izbrani listi; 12.00 Kulturni dogodki; 13.00 Poročila; 13.20 zborovska glasba: moški zbor »Valentin Vodnik« iz Doline; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroški kotichek; 14.30 Roman v nadaljevanjih: Boris Leonidovič Pasternak: »Doktor Živago«; 15.00 V svetu športa in glasbe; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Glasbena matica v Gorici; 18.00 Pesniške podobe in usode; 19.00 Poročila.

TOREK, 17. novembra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Domači obrabi; 8.45 Glasbene skice; 9.30 Ali ste že prebrali?; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.30 Izbrani listi; 12.00 Kulturno pismo - Beleška; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Javni nastop gojencev šole Glasbene matice; 14.55 Naš jezik; 15.00 Glasbeni magazin; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.30 Mi in glasba; 18.00 Biografije naših velikih mož: »Matija Cop«; 19.00 Poročila.

SREDA, 18. novembra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Pripoved partizanskega časnikarja; 8.45 Glasbene skice; 9.30 Naš otrok; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.30 Izbrani listi; 12.00 Pod Matajurjan, posebnosti in omika Nadiških dolin - Beleška; 13.00 Poročila; 13.20 Naši zbori: ženski zbor »Oton Župančič« iz Štandreža; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroški kotichek: S knjižne police; 14.30 Roman v nadaljevanjih: Boris Leonidovič Pasternak: »Doktor Živago«; 15.00 Ameriški gledališki musical; 16.00 Sto let telesno-kulturnega udejstvovanja med Slovenci na Tržaškem, Goriškem in v videmski pokrajini; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Slovenska literatura v Italiji; 18.15 Glasovi iz preteklosti; 19.00 Poročila.

ČETRTEK, 19. novembra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Živozeleno; 8.45 Glasbene skice; 9.30 Psihološki utrinki; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.30 Izbrani listi; 12.00 Od Milj do Devina - Beleška; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroški kotichek: Junaki pravljic; 14.55 Naš jezik; 15.00 Jugoslovanski izvajalci; 15.30 Za ljubitelje vokalnega jazz; 16.00 Primorska duhovščina pod fašizmom; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Četrtočlovek srečanja; 18.40 Sodobne slovenske novele; 19.00 Poročila.

PETEK, 20. novembra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 12 let strategije napetosti v Italiji; 8.45 Glasbene skice; 9.30 Svet se vrti počasi; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.30 Izbrani listi; 12.00 Na goriškem valu - Beleška; 13.00 Poročila; 13.20 Četrtočlovek srečanja (ponovitev); 13.40 Instrumentalni solisti; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroški kotichek: Kje je napaka?; 14.30 Roman v nadaljevanjih: Boris Leonidovič Pasternak: »Doktor Živago«; 15.00 Film in filmska glasba; 16.00 Cvetje hvaležno odklanjamo; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Kulturni dogodki; 19.00 Poročila.

SOBOTA, 21. novembra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Tudi starost je lahko lepa; 8.45 Glasbene skice; 9.30 Jaz ženska, žena, mati, gospodinja; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.30 Izbrani listi; 12.00 Bom naredu st'zdice, čjer so včas' b'le« - glasnik Kanalske doline - Beleška; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Mladi pisci; 14.55 Naš jezik; 15.00 Začnimo s črko »A«; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Med dvema ognjema - kviz oddaja s sodelovanjem slovenskih goriških in tržaških višjih srednjih šol; 18.45 Vera in naš čas; 19.00 Poročila.

»Listina o pravicah narodnih manjšin«

Poslanec v Evropskem parlamentu, socialist Gaetano Arfe' je konec prejšnjega meseca priredil v Rimu tiskovno konferenco v zvezi z vsebino resolucije, ki jo je bil 16. oktobra z veliko večino glasov odobril Evropski parlament in ki je znana kot »Listina o pravicah narodnih manjšin, oziroma deželni jezikov in kultur«. Poslanec Arfe' je na seji Evropskega parlamenta poročal o vsebini resolucije v skladu s sklepom komisije za mladinska, kulturna in šolska vprašanja ter za vprašanja športa in informacije. Listina vsebuje načela in kriterije, na katerih bi morala temeljiti politika posameznih držav članic Evropske skupnosti do narodnih manjšin, in sicer na področju šolstva, srečstev množičnega obveščanja in javnega življenja ter družbenih odnosov. Poslanec Arfe' je na tiskovni konferenci obrazložil potek del pristojne komisije, naglasil, da je bilo treba odpraviti mnogo težav in nasprotovanj, čeprav že obstajajo glede narodnih in jezikovnih manjšin natančno izoblikovana načelna stališča na ravni Organizacije združenih narodov, Evropskega sveta in drugih mednarodnih organizacij. Clani komisije Evropskega parlamenta so imeli stike s predstavniki nekaterih narodnih manjšin, zlasti z bretonsko in irsko, ki so

vztrajali, naj Evropski parlament izglasuje listino o manjšinskih pravicah, v prepričanju, da se problematika laže načelno uredi na evropski ravni, čeprav se zavedajo, da Evropski parlament ne more sprejemati zakonov mimo ali namesto zakonodajnih zbornic posameznih držav članic Evropske skupnosti. V Evropskem parlamentu — je dejal poslanec Arfe' — pa je končno prevladalo stališče, da predstavlja narodne manjšine — 20 ali 30 milijonov ljudi v državah Evropske skupnosti — kulturno bogastvo, ki ga je treba ohraniti.

Poslanec Arfe' je povedal, da so za resolucijo glasovale vse italijanske stranke in da so vsebino resolucije posredovali osrednjim vladam držav članic, deželnim vladam, pristojni komisiji Evropske gospodarske skupnosti in Evropskemu svetu. Poslanec Arfe' je tudi opozoril, da resolucija priporoča, naj Deželni sklad Skupnosti nameni finančna sredstva za izvajanje načrtov v korist deželnih kultur, pristojno komisijo Skupnosti pa obvezuje, naj v svoje programe na področju informacije in kulture vključi pobude v korist take evropske kulturne politike, ki naj upošteva želje in pričakovanja vseh narodnih in je-

dalje na 8. strani ■

Minister Colombo v Beogradu

Zunanji minister Colombo bo v petek in soboto, 13. in 14. t.m., na uradnem obisku v Beogradu, kjer bo imel pogovore z zunanjim ministrom Vrhovcem. Sprejel ga bo tudi predsednik predsedstva Jugoslavije Kraigher. Colombo in Vrhovec bosta poglobila pogovore, katere sta že imela 18. oktobra v Gorici ob odprtju novega mejnega bloka v Štandrežu.

Italija in Jugoslavija — je dejal v Gorici Vrhovec — sta bili tako realistični, da sta premostili stare težave v interesu boljše bodočnosti. Tako ostanejo odprta samo minimalna vprašanja, na primer lokacija mešane proste industrijske cone v okviru osimskih dogovorov iz leta 1975. Obe vladi imata podobno stališče glede Afganistana,

od koder naj se umaknejo sovjetske čete, glede Poljske, kjer je treba zavrniti tuja vmešavanja, glede madridske konference za mir in sodelovanje v Evropi, ter tudi glede Bližnjega vzhoda. Glede Bližnjega vzhoda je treba dodati, da Jugoslavija posebno goji stike z Organizacijo za osvoboditev Palestine ter utegne staviti kakšne predloge Italiji in ostali Evropski gospodarski skupnosti.

Med osrednjimi vprašanji pogovorov bodo novi krediti Italije Jugoslaviji v znesku 300 milijard lir. Jugoslavija naj bi s tem denarjem plačala italijanske trgovinske dobave. Lani je italijansko-jugoslovanska trgovina dosegla 1.750 milijard lir ter je Jugoslavija imela primanjkljaj 250 milijard.

Razmišljanje ob pohodu miru

■ nadaljevanje s 1. strani

lo miroljubni. Resničnega miru pa človeštvo ne more doseči tako, da se v imenu mira napada sočloveka. Dolžni smo, da za mir in odpravo lakote na svetu tudi kaj konkretnega naredimo, vsakdo izmed nas. Organizirati manifestacijo in jo tudi izpeljati do konca z veliko prisotnostjo ljudi še ne pomeni narediti nekaj konkretnega za to, da na svetu ne bodo več delali atomskih bomb. Potrebno je, da bodo države ta denar uporabile za pridelovanje potrebnega žita, ali da bodo pomagale deželam, kjer lakota dnevno umori tisoče in tisoče ljudi. Bati se je, da bodo take manifestacije, kot je bila sobotna, izzvenele demagoško, če nam ne bo šlo predvsem za to. Kajti nedvomno je, da pohod za mir kot tak še ne pripomore

bogvečaj, da bo res kaj konkretnega storjeno za mir. Vsak pameten človek je za mir! Vsak posameznik pa je tudi dolžan, da pomaga miru, ideji miru, ki se mora usidrati v nas, tako da sprejme in uresničuje idejo miru tudi v svojem vsakdanjem življenju, glede lakote pa da tudi gmotno pomaga sočloveku, ki je lačen. Take manifestacije, kot je bila sobotna, bi tako lahko bile tudi priložnost, da se med ljudmi, ki se je udeležijo, naredi nabirka za tretji svet ali kaj podobnega.

Poleg teh opomb pa naj še enkrat poudarimo dejstvo, da smo gotovi, da bo svet zaživel v miru, če se mladi povsod iz lastnega prepričanja in po lastni izbiri javno in jasno odločajo za mir, za dobro in ne za zlo.

Tudi Ladinci zahtevajo zaščito

Predstavniki ladinske jezikovne skupnosti, ki živijo v deželi Veneta, so se v Benetkah sestali s predsednikom deželne vlade Berninijem in z deželnim odbornikom za kulturo Delainijem, s katerim so obravnavali problematiko zaščite ladinskega jezika in kulture. Predstavniki Ladincev so poudarili, da njihova jezikovna skupnost ne potrebuje večjih deželnih denarnih prispevkov, temveč da pričakuje, naj jim pristojne oblasti zagotovijo zašči-

nini je izjavil, da je dežela občutljiva za potrebe ladinske jezikovne skupnosti, saj predstavlja ta skupnost bogastvo za celotno deželo. Tako je bilo sklenjeno, da se bo v okviru dežele Veneta ustanovila posebna komisija za vprašanja ladinske jezikovne skupnosti, da se bo deželna uprava zavzela, da bi pristojne oblasti odobrile zaščitni zakon za Ladince in da bi prišlo do sporazuma med deželami Furlanijo-Juljsko krajino, Venetom in Tridentinsko-Južno Tirolsko za skladno ureditev problematike ladinske jezikovne skupnosti.

rek, 10. t. m., v Tridentu zglasil pred poslopijem tamkajšnje deželne vlade in zahteval čimprejšnjo ustanovitev deželnega upravnega sodišča. Senator Fontanari se že nekaj časa vsak torek pojavi pred omenjeno deželno palačo in s pomočjo transparentov zahteva ustanovitev omenjenega deželnega sodišča. Oblasti še niso izpolnile obveznosti, ki izhaja iz posebnega deželnega statuta, ker ni soglasja o pravilnem tolačenju zadevnega člena. Zadnji torek je senator Fontanari prišel pred deželno palačo v Tridentu v spremstvu številnih šolnikov, ki prav tako podpirajo njegovo zahtevo po ustanovitvi deželnega upravnega sodišča. Kot znano, je senator Fontanari svoj čas vložil v senatni zbornici zakonski predlog za globalno zaščito slovenske narodne manjšine v Italiji. Besedilo tega predloga je sestavila slovenska Skupnost v Furlaniji-Juljski krajini.

GM — GLASBENA MATICA TRST

Sezona 1981-82 — 2. abonmajski koncert

V torek, 17. novembra, ob 20.30
v Kulturnem domu v Trstu

MLADINSKI PEVSKI ZBOR GLASBENE MATICE TRST

Dirigent STOJAN KURET

Orgle ANDREJ PEGAN

Prodaja vstopnic eno uro pred pričetkom koncerta pri blagajni Kulturnega doma.

Za ustanovitev upravnega sodišča

Senator Tridentinsko tirolske ljudske stranke Sergio Fontanari se je tudi v to-

Zadnja pot E. Kocbeka

■ nadaljevanje s 1. strani

Križu krenil proti pokopališču. Pred odprti grob je stopil predsednik Društva slovenskih pisateljev Tone Pavček in spregovoril pokojniku v slovo. Opozoril je na njegovo izredno pomembno literarno in miselno ustvarjanje, ki je vse prežeto z veliko ljubeznijo do slovenstva, a je hkrati po svoji vsebini občečloveško. Pesnik Tone Kuntner je prebral eno pokojnikovih pesmi, Stane Kovač pa je v imenu slovenskih krščanskih socialistov orisal Kocbekovo vodilno vlogo pri širjenju in uveljavljanju tega gibanja na Slovenskem, že od njegovih začetkov pred več kot 50 leti v okviru Križarjev, nato kroga okrog revije »Dejanje« in vključitve le tega v Osvobodilno fronto. Pevski zbor je nato zapel slovensko ljudsko »Gozdič je že zelen« in ko

so krsto spuščali v grob, so odjeknile salve častnega voda.

Nato se je začel verski obred, ki ga je vodil ljubljanski pomožni škof msgr. Stanislav Lenič. Škof se je v imenu slovenske Cerkve z govorom poklonil spominu Edvarda Kocbeka kot vidnega slovenskega krščanskega misleca, ki je, čeprav laik, globoko zaoral v slovensko teologijo in jo oboževal z izbranimi esejmi o aktualnih in kočljivih vprašanjih posameznika in celotnega naroda.

Pogreba so se udeležili tudi nekateri kulturniki iz zamejstva, med njimi Aleš Lokar, Alojz Rebula, Miroslav Košuta, Filibert Benedetič in drugi.

S smrtjo Edvarda Kocbeka je slovenski narod izgubil enega vodilnih kulturnih mož, vendar je njegovo literarno in miselno ustvarjanje tako pomembno, da bo spomin nanj ostal neizbrisen.

FINSKA POSTAJA INTERESANTNA

Ob boleznih in odstopu finskega državnega predsednika Kekkonena se je zahodnoevropski tisk razpisal o Finski in njeni vlogi v današnji Evropi. V drugi svetovni vojni je doživela usodo premagane države in je morala odstopiti Sovjetski zvezi velike kose svojega ozemlja, vendar si je znala čudovito hitro ozdraviti svoje politične in teritorialne rane, obnoviti in utrditi svojo demokracijo po skandinavskem modelu in izboljšati ter modernizirati svoje gospodarstvo kljub temu, da je morala plačati Sovjetom veliko vojno odškodnino v dobavah blaga. A prav to je ne le omogočilo modernizacijo industrije in poljedelstva, ampak je tudi omogočilo tako gospodarsko sodelovanje s Sovjetsko zvezo, ki je v veliko korist obema državam in velja za vzgled gospodarskega sodelovanja. Sovjetska zveza točno plača vso, kar kupi na Finskem, in ni mogoče govoriti o kakem gospodarskem izkoriščanju. Se manj, da je Finska sovjetski satelit, čeprav mora imeti ozire. Finska je bila pod Kekkonenom in je odločena, da bo tudi pod drugim predsednikom vzor neodvisne države in demokracije med obema velikima silama in njuni blokoma.

to njihovega jezika in kulturnega bogastva. Predstavniki Ladincev iz Veneta so ugotovili, da je treba njihovo problematiko urejati upoštevajoč dejstvo, da živijo Ladinci tudi na Tridentinskem in Južnem Tirolskem ter v Furlaniji. Gre za jezikovno skupnost — so poudarili — ki je bila šele leta 1923 razdeljena na tri upravne dele. Ladinci zahtevajo, naj se njihov jezik poučuje v šolah in naj se tudi upoštevajo njihove socialne in gospodarske potrebe.

Predsednik deželne vlade Veneta Ber-

Zborovanje o furlanski zgodovini odpornišтва

Na videmskem vseučilišču je bilo ob koncu prejšnjega tedna zanimivo tridnevno zasedanje o zgodovinskih vprašanjih odporništva v Furlaniji. Pripravila sta ga Furlanski zavod za zgodovino odporništva iz Vidma in Deželni zavod za zgodovino odporništva iz Trsta. Med zelo številnimi predavatelji pa so bili tudi nekateri Slovenci in en avstrijski zgodovinar.

Prvi del zasedanja je imel skupni naslov Odporništvo in narodnostno vprašanje. Slednje pa so obravnavali bolj v smislu boja za meje kot pa spoštovanja in obrambe etničnih vrednot. Vendar je prišlo tudi to vprašanje nekajkrat dobro v ospredje. To predvsem takrat, ko je predaval prof. Marino Qualizza, slovenski profesor v videmskem semenišču, ki je skupno s prof. Pavlom Patričičem, z dr. Ferruciom Clavoro in dr. Riccardom Rutarjem sestavil poročilo o tem, kako so Beneški Slovenci gledali na medvojno dogajanje in na slovensko partizansko gibanje. Analiza je bila zelo kritična, končala pa se je z utemeljeno zahtevo po narodnih pravicah za Slovence v videmski pokrajini. Slovenske zahteve sta prikazala ali pod-

prla tudi prof. Petričič in msgr. Moretti, bivši ozopovski kurat.

Na zasedanju je prišlo na dan še veliko podatkov, ki so zanimivi za Slovence, tako kar zadeva tržaško vprašanje, ki ostaja sporno med samimi komunisti italijanske narodnosti, kot tudi kar zadeva Kanalsko dolino v času fašizma, zavezniške vojaške misije v Primorju (predaval dr. Dušan Biber iz Ljubljane), odnose med slovenskimi in furlanskimi partizani (poročal dr. Tone Ferenc iz Ljubljane) ipd.

Drugi del zasedanja je prikazal nekaj odnosov med odporniškimi gibanjem in furlansko družbo. Tako so skušali prikazati takratna stališča videmske Cerkve, odmev partizanstva v določenih predelih Furlanije, prisotnost nemške manjšine, zapornike in deportirance in podobno.

To je seveda le okvir zasedanja, ki se je dotaknilo tolikih vprašanj, da bi ga moral kdo strokovno oceniti. Vsekakor pa je pokazalo, da krajevno zgodovinopisje poglobljeno raziskuje medvojne dogodke, za katere postajajo vedno pomembnejši viri zavezniški arhivi, ki so javnosti vedno bolj dostopni.

»Hvala večnemu Bogu« pri Sv. Justu v Trstu

Slovenski del tržaške Cerkve je v nedeljo, 8. novembra, s še posebno hvaležnostjo zapel zahvalno pesem »Hvala večnemu Bogu«, ko se je zbral pri slovenski službi božji v tržaški stolnici. Sv. mašo je daroval tržaški škof msgr. Bellomi, ki se je z veseljem odzval vabilu slovenskih duhovnikov, da na zahvalno nedeljo daruje mašo v stolnici v slovenskem jeziku. Slovenci pa so se v lepem številu udeležili pobožnosti, saj je bil nedeljski obred pravi zgodovinski dogodek. Dovolj je, da preberemo stavke, ki jih je napisal duhovnik Ivan Omerza v glasilu slovenskih in hrvaških duhovnikov »Zbornik svečnikov svetega Pavla« leta 1925 v članku »Verske razmere tržaških Slovencev po letu 1918«. Ko govori o najstarejši tržaški župniji, se pravi o sv. Justu, pravi tako: »Župnija sv. Justa šteje 16.000 duš in obsega del starega mesta in ves kapucinski hrib do vznož-

prihodu Italijanov v Trst. Pustimo zgodovinske dogodke in boje slovenskih duhovnikov za pravice slovenskega naroda in vrnimo se k nedeljski sv. maši v stolnici sv. Justa.

Slovenski verniki so napolnili tržaško stolnico. Ker je to bila zahvalna maša, so naši ljudje s Kolonkovca prinesli svoje pridelke pred oltar. Dekleta v narodnih nošah so darovala doma pečeni kruh iz Škednja. Pri stranskem oltarju je zelo dovršeno pel svetoivanski cerkveni pevski

zbor. V srednji ladji pa so se postavili v špalir skavti in skavtinje, ki so bili tudi številno prisotni med ljudstvom. Nekateri v kroju drugi pa ne.

V svoji pridigi, seveda v slovenščini, je škof Bellomi podčrtal pomen tiste vrednote, ki ji pravimo hvaležnost, in s tem v zvezi tudi pomen zahvalne nedelje.

Škof je govoril gladko in ponovno pokazal, kako mu naš jezik ne dela težav.

Tržaška Cerkev pa je dokazala, da so se »vremena zjasnila«, da smo res ena Cerkev, ki enako ljubi vse svoje člane, ki odpre vrata stolnice tudi slovenskim vernikom, da v njej lahko poslušajo božjo besedo v materinem jeziku in ne samo božični koncert ali eno berilo.

Zelo posrečena pobuda

Upravni svet Hranilnice in posojilnice v Nabrežini se je letos odločil za zelo posrečeno pobudo, se pravi prirediti enodnevni izlet za člane domačega denarnega zavoda in za njihove ožje sorodnike. Pobuda je med člani imela velik uspeh, saj se je za izlet prijavilo kakih 200 ljudi in so bili potrebni kar štirje avtobusi. Z nabrežinskega trga so avtobusi odpeljali v nedeljo, 8. t.m., zjutraj. Prvi postanek je bil v Gonarsu, kjer so se izletniki poklonili spomenu umrlih deportirancev v znanem in zloglasnem fašističnem taborišču. Pevski zbor »I-go Gruden«, ki ga je upravni svet prav tako povabil na izlet, je pod vodstvom Matjaža Ščeka zapel žalostinko.

Pot je nato vodila izletnike v Vilo Manin pri Passarianu, kjer je imel pevski zbor

krajši koncert, izletniki pa so si nato ogledali priložnostno razstavo in same prostore tega znanega, v umetniškem pogledu zanimivega poslopja. V Casarsi je bila zatem priložnost za ogled zadružne vinske kleti in že je bila ura 13., ko so se izletniki zbrali pri kosilu v kraju San Daniele del Friuli. Ob odlični postrežbi in dobri kapljici so izletniki preživeli nekaj prijetnih uric in zlasti utrdili medsebojne prijateljske vezi. Predsednik Hranilnice in posojilnice Guido Zidarič se je članom zahvalil za veliko udeležbo na izletu, opozoril na pomen domačega denarnega zavoda in povabil na še večje sodelovanje. Podobne misli sta izrekla tudi podpredsednik Marković in znani nabrežinski javni delavec Stanko Kosmina.

Bojkot volitev v okrajne in pokrajinske svete

V petek so na seji enotnega šolskega odbora za slovenske šole, v katerem so zastopane vse kulturne in strokovne organizacije in vse politične sile, v katerih sodelujejo Slovenci v naši deželi, razpravljali o bližnjih volitvah v šolske organe, ki so napovedane za 13. in 14. december. Enotni šolski odbor je bil mnenja, kot so napisali v svoji resoluciji, da je »udeležba na volitvah v razredne, medrazredne, področne in zavodske svete povsem upravičena in utemeljena.« Glede volitev v okrajne šolske svete je bil odbor mnenja, da naj se slovenske

šolske komponente teh ne udeležijo, dokler ne bodo ustanovljeni samostojni šolski sveti za slovenske šole«. Odločitev so utemeljili z dejstvom, da je ministrstvo za šolstvo v zvezi z osnutkom reforme celotne šolske uprave izrazilo negativno stališče do potreb slovenske šole. Poleg tega je tudi deželni predlog, da se ustanovi okrajne svete za slovenske šole, doživel nerazumljiv zastoj, tako da se sedaj o njem ne govori več. Po teh ugotovitvah je enotni šolski odbor bil mnenja, da »priporoči vsem slovenskim šolskim dejavnikom, da se udeležijo volitev v razredne, medrazredne, področne in zavodske svete in da v celoti bojkotirajo volitve v okrajni in pokrajinski šolski svet«.

Italijansko ministrstvo za šolstvo je torej še enkrat pokazalo, da mu je slovenska šola bolj malo pri srcu in da je slovenski šolski okraj cilj, ki ga bomo le s težavo in s trudom dosegli.

M.

—o—

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE V TRSTU

V petek, 13. nov., ob 16. uri v Kulturnem domu

— Abonma red »J«

V soboto, 14. nov., ob 20. uri v Kulturnem domu

— Izven abonmaja

Ferdo Kozak

» P U N Č K A «

V DRUŠTVU

SLOVENSKIH IZOBRAŽENCEV V TRSTU

bodo v ponedeljek, 16. t.m., odprli razstavo

GORŠE NA PRIMORSKEM

Razstavo bo predstavila Verena Korsič. Odprta bo do konca novembra vsak dan od 18. - 20. ure. Ob nedeljah od 10. - 12. ure. Sledil bo redni ponedeljkov večer, na katerem bo gost dr. Jože Velikonja, prof. na univerzi Washington v Seattlu. Govoril bo na temo

»SLOVENSKI SLEDOVI
PO AMERIŠKEM ZAHODU«

ja. Do leta 1891 je bila poleg laške tudi slovenska služba božja s pridigo in petjem. Zadnji slovenski pridigar je bil generalni vikar msgr. Slavec. Danes živi tu malo Slovencev. V župniji so kapucini, od katerih zna samo en pater malo slovenski«.

Že konec prejšnjega stoletja so namreč Italijani in italijanski duhovniki zelo pritiskali na škofo, da so prepovedovali slovenske pridige ipd. Očitali so jim avstrijakantstvo in slovanski iredentizem, da so lahko ovirali slovenske pridige in petje po raznih tržaških cerkvah. Sv. Just je torej že takrat postal nekakšen simbol italijanstva, še bolj pa je pridobil v tej vlogi ob

protestira proti netenju sovraštva do narodnostne in verske strpnosti s pisanjem takšnih gesel, nato zagotavlja, da bo občinski svet ob vsaki takšni akciji odločno nastopil, in nato poziva vse občane k stalni budnosti pred nadaljnimi podobnimi dejanji. Ob koncu izraža zahtevo po odkritju in kaznovanju materialnih storilcev omenjenih dejanj in tiste, ki jih k takšnim dejanjem navajajo, ter zahtevo po izglasovanju zaščitnega zakona v korist slovenske manjšine in uporabe njenega jezika.

Obsodba mazaških podvigov v Borštu

Tudi dolinski občinski svet je na svoji zadnji seji obsodil znana mazaška dejanja, ki so jih običajni neznanci izvršili v noči med 17. in 18. oktobrom v Borštu na predvečer obiska tržaškega škofa msgr. Bellomija. Pobudo in osnutek zadevne resolucije je predložila svetovalska skupina Slovenske skupnosti in so jo z nekaterimi dopolnili osvojile tudi druge svetovalske skupine, tako da je bila v občinskem svetu sprejeta soglasno.

Resolucija najprej ugotavlja dejstva v zvezi z nekulturnim dogodkom in odločno

Občinska seja v Sovodnjah

Bila je v četrtek, 5. novembra. Osrednje točke dnevnega reda so se nanašale na odobritev obračuna lanske poslovne dobe (1980), spremembo letošnjega proračuna z uporabo lanskega prebitka in na izredni pregled aktivnih in pasivnih ostankov do decembra 1980. Računi se nanašajo na javna dela (telovadnica, ceste, izplačilo zemlje pri širjenju občinskih cest in drugo). Iz tega pregleda je razvidno, da občinski svet še ni rešil oz. odobril sklepov iz prejšnjih let, ki se tičejo odvzema zemlje za razširitev občinskih cest. Za to razlašeno zemljo uprava izplačuje danes lastnikom, ob upoštevanju zvišane vrednosti po sedaj obstoječih vodilih, kvadratni meter zemlje več kot 2000 lir od takratnih 200.

Pri upravnem prebitku iz leta 1980, ki znaša skoraj 15 milijonov lir (14.900.449), so to vsoto razdelili na razne postavke: 4,5 milijona za nakup trikolesnega vozila znamke Apekar, tako da ne bo treba občinskemu delavcu uporabljati tovornjaka pri majhnih opravilih; 3 milijone za športne naprave, ki jih bodo namestili pri šolski stavbi v Sovodnjah; ostalih 7,4 milijona kot izplačilo za razlašeno zemljo pri širjenju cest. Pred glasovanjem te točke je prišlo do razprave, ki je bila precej vro-

DRAMSKO SODELOVANJE MED ŠTANDREŽEM IN KANALOM

Raznovrstne so oblike sodelovanja v našem obmejnem prostoru, tako da so se vezi med prebivalstvom na eni in drugi strani meje že močno razvile in okrepile. Malokrat pa slišimo o sodelovanju na področju dramskega udejstvovanja. V preteklosti je že prišlo tudi do tega, v zadnjem času pa nekoliko manj. Vendar se tudi na tem področju ustvarjajo novi pogoji in tako je prišlo ob koncu preteklega tedna do »izmenjave« dramske skupine iz Štandreža z ono iz Kanala. V soboto so člani dramskega odseka društva »Štandrež« gostovali z »Desetimi zamorčki« v Kanalu, prosvetno društvo »Soča« iz Kanala pa je v nedeljo predstavilo v Štandrežu Finžgarjevo »Razvalino življenja«. V obeh primerih so zabeležili velik uspeh, publika je igralce navdušeno sprejela, zadovoljni so bili organizatorji in seveda tudi nastopajoči.

ča. V zvezi s prebitkom je svetovalec SSK z Vrha Remo Devetak vprašal odbor oz. župana, če so, še enkrat preučili prošnjo za prispevek pri obnovitvenih delih, ki se vršijo v cerkvi na Vrhu; prošnjo je župnik Jože Jurak poslal občinski upravi meseca januarja letos. Naslednji mesec je občina v odgovoru na omenjeno prošnjo, obvestila, da se zaradi neodobrenega proračuna ne more še izreči in bo prošnjo ponovno preučila, ko bo proračun odobren. Nekaterim svetovalcem večine se je zdela prošnja neprimerna, do nje so izkazali nenaklonjenost s pripombami, češ da je cerkev bogata, da ni občinska in podobno. Svetovalec SSK je med drugim pribil, da je tako izražanje memorialno, da ni kulturno oz. ni odraz izobrazbe in da ne spada v občinsko dvorano. Cerkev je last občanov, v prošnji se ne govori o milijonih, marveč o prispevku, ki bi bil neko priznanje ali podpora, kakor se nudi drugim društvom. Odbornik Prinčič in župan Primožič sta naredila konec žgoči polemiki. Prinčič je pojasnil postopek, ki ga v teh primerih predvideva zakon. Župan pa je zagotovil, da bo ožji odbor ponovno preučil prošnjo, ter jo po možnosti tudi rešil.

V razpravo o tej postavki je posegel tudi svetovalec SSK iz Rupe Oskar Pavletič. Med drugim je dejal, naj se končno začne misliti na šolsko stavbo v Gabrjah, s tem bi preprečili tudi njeno razpadanje. Po preureditvi bi se v stavbi lahko vršile razne kulturne dejavnosti in bi lahko bila sedež krvodajalcev iz Sovodenj, ki imajo sedaj svoje zbirališče v privatni hiši, stavbo bi preuredili tudi za dom ostarelih. Ta vsota bi lahko služila kot začetek reševanja tega problema. Odgovori svetovalcev večine oz. odbora so bili v glavnem negativni, razen v tem, da uprava trenutno ne misli izvršiti nobenih preureditvenih del, tudi na prodajo ne, občinski delavci pa so za silo streho popravili in stavba sedaj služi za nekako skladišče. Svetovalec Pavletič je smatral, da so odgovori preveč megljeni in nezadostni, zato se je pri glasovanju te postavke vzdržal.

Koso razpravljali o sklepih odbora, je župan poročal, da je bila poslana na deželni urad prošnja za prispevke kulturnim ustanovam. Naprošeni prispevek bi služil za kritje stroškov za organizacijo 30. letni-

ce ustanovitve občine. Ostalo naj bi uprava nudila kot podporo društvom, ki bodo imela kulturne ter podobne stike z drugimi društvi; ti stiki se morajo izvesti pod pokroviteljstvom občinske uprave. Občinski svet je odobril prošnjo sekcije VZPI-ANPI s Peči, da lahko postavi na občinskem zemljišču spomenik padlim. Za zaprtimi vrati so med drugim razpravljali o nekem prispevku ter načinu okupa zemlje, ki je namenjena lotizaciji obrtniškega področja pri Rubijah. Podžupan Klemše je poročal o ugodnih prispevkih, ki jih nudijo pristojni organi za topolove nasade. Slednji naj bi v določenem času prinesli občini določen dobiček. Sklenjeno je bilo, da naj uprava ugotovi možnosti teh nasadov in število hektarov občinske zemlje, ki leži pri Soči. Med raznim je župan poročal o skoraj končanem okvirnem načrtu kanalizacije za celotno občinsko območje. Kanalizacijo naj bi gradili postopoma; Rupa in Peč naj bi bile prve vasi, v katerih bi se vršila ta dela.

—o—

V sodelovanju z Zvezo slovenskih kulturnih društev in Zvezo slovenske katoliške prosvete

V KATOLIŠKEM DOMU V GORICI

v nedeljo, 15. nov., ob 16. uri (Abonma »Nedelja«)

v nedeljo, 15. novembra, ob 16. uri

— (Abonma »Nedelja«)

v ponedeljek, 16. novembra, ob 20.30

— (Abonma »Ponedeljek«)

Ferdo Kozak

»P U N Č K A«

Nadaljuje se vpisovanje abonmajev na sedežu ZSKD v Gorici, Ul. della Croce 3, vsak delavnik, razen sobote, in sicer od 11. do 14. ure.

—o—

MATINEJA V GORIŠKEM AVDITORIJU

Spet nam je nedeljska matineja v goriškem Avditoriju nudila izreden glasbeni nastop, vreden truda, ki ga v organizacijo vlagajo občinska uprava, goriška Hranilnica in predvsem združenje »Lipizer« ter italijanska radiotelevizija, ki je tokrat koncert tudi snemala. Nastopila sta ljubljanska umetnika mednarodnega slovesa Rok Klopčič in Nada Oman, ki sta že na začetku nastopa s svojo stilistično točnostjo in patosom osvojila občinstvo.

Virtuoznost violinista je zablestela bodisi v Vivaldijevi sonati opus 2 št. 2, ki je po obliki linearne, bodisi v sonati v a duru C. Franka, ki je v nasprotju s prejšnjo prosta shem in vezana le s tanko melodično nitjo. Mehki zvoki obeh sonat so prikazali notranjo občutenost izvajalca, kateri je sledila izredno kvalitetna in prefinjena spremljava Nade Oman na klavirju.

Zaključni del programa so predstavljale glasbene stvaritve Kačaturjana in Bele Bartoka, ki sta vsak na svoj način ljubila svojo domačo folkloro in njeno glasbo. Armenec je rodno folk tematiko v svojih skladbah obdelal z nadihom melanholije, Madžar pa je v svojih ritmičnih živahnejši in bolj vitalen.

Občinstvo je ob koncu izvajanja zahtevalo ponovitev, umetnika pa sta navdušenim poslušalcem poklonila še biser iz skladb Čajkovskega, njegov »Sentimentalni valček«, ki je izzvenel ob burnem ploskanju. Prihodnji koncert bo 15. novembra ob enajstih. Nastopila bo z recitalom Beethovnovih skladb beneška pianistka Anna Barutti, ki je v lanskem ciklusu že nastopila v Gorici.

E. L.

Vprašanje pokopališča v Pevmi

Na seji rajonskega sveta, ki je bila zadnja sredo oktobra in ki so se je poleg članov sveta udeležili še direktor goriških pokopališč in nekateri krajani, so podrobno razpravljali o zelo perečem vprašanju domačega pokopališča; vprašanje je aktualno že dalj časa, vendar je danes prišlo do kritične točke. Prostorska stiska je zelo velika, saj je na tem pokopališču prostora morda še za štiri grobove. Vprašanja se je lotila tudi občinska uprava že pred leti, ko so bile nakazane tudi možnosti, da bi pokopališče prenesli na drugo zemljišče. Ta predlog je zaradi nasprotovanja domačinov propadel in sedanji regulacijski načrt predvideva, da pokopališče ostane, kjer

je. Vendar tu je precej težav: predvsem sestava in lega zemljišča, prostor je tu zamočvirjen in voda le s težavo odteka. Misli na razširitev je prava skrb, vendar tudi to ni tako hitro izvedljivo. Na bližnje zemljišče, ki je že določeno za razširitev, bi morali napeljati debelo plast zemlje in prostor tudi urediti po strogo določenih predpisih. Kot še ena možnost je bila nakazana ureditev s postavitvijo »lokulov« oz. grobnih hiš. Glede tega so mnenja precej deljena. Verjetno bi tudi domačini težko in z nerazumevanjem sprejeli kako podobno rešitev. Vprašanje je torej dosti in rajonski svet je sklenil, naj bi o tem ponovno razpravljali.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Kaj je bilo v Kocbeku tako očarljivo?

Zdaj, ko Edvarda Kocbeka ni več, se lahko vprašamo, kaj je bilo tisto, kar je predstavljalo njegov čar, saj ni mogoče zanikati, da je bil Edvard Kocbek eden najbolj očarljivih, če ne sploh najbolj očarljiv slovenski intelektualca in besednik. Vsakdo, kdor je imel kdaj z njim opraviti, je priznal, da je ostal očaran od Kocbekove osebnosti in njegove besede, tudi če se idejno ni strinjal z njim. Marsikakšnega sobesednika je pridobil prav s tem svojim osebnim čarom.

Kocbek je bil bolj majhne in drobne, vitke postave, redkih, plavih, nazaj počesanih las in je imel precej velik, orlovski nos. Napravljaj je vtis asketa in to že v svojih mlajših letih. Dejansko je tudi bil vedno zelo skromen v svojem osebnem življenju, veliko več je dal na knjige in lepe umetniške predmete v stanovanju kakor na udobje ali celo razkošje. Toda poglobitveni čar njegove osebnosti je bil v njegovi neposrednosti. Rad se je tikal z vsemi znanci, tudi če so bili veliko mlajši ali starejši od njega. S tem je pripomogel, da se je ustvaril neposreden stik z obiskovalcem, ki je bil morda prvič pri njem ali s katerim se je prvič srečal. Človek se težko zapre človeku, s katerim se tika. Tisti, ki niso podrobneje poznali razmer, iz katerih je izšel, niso vedeli, da se v tej Kocbekovi neposrednosti, prijaznosti in tudi zgovornosti ne izraža samo njegov osebni značaj in temperament, ampak tudi značaj in temperament prleškega ljudstva, prebivalstva Slovenskih Goric in vsega področja med Dravo in Muro, kjer se je rodil. To prebivalstvo govori posebno pojoče, značilno narečje in izgovarja besede počasi in razločno. Kocbek se je že zelo mlad znebil značilnega prleškega narečja oziroma pojoke melodijske, kateri se ljudje drugih narečij včasih posmehujejo, ohranil pa si je privlačnost počasne, razločne, prepričljive govorice, ki mu je lahko tekla iz ust. Lahko je govoril cele ure, ne da bi sobesednika utrudil in ne da bi kdaj postal dolgočasen. Nekateri izobraženci, ki so tudi doma iz Prlekije, vzbujajo včasih vtis naivnosti ravno zaradi prevelike zgovornosti in značilne melodijske govora, toda Kocbek je bil tako izredno inteligent in izobražen, da ni bilo v njegovi zgovornosti absolutno nič naivnega. Nekoliko naivnosti njegovega prleškega značaja se je skrivalo le v njegovi zaupljivosti, s katero se je odpiral ljudem

in jim včasih tudi prehitro zaupal. A tudi to je spadalo k njegovemu osebnemu čaru.

Sobesednika je očaral tudi s tem, da mu je dal občutiti svojo globoko, elementarno ljubezen do slovenske pokrajine in do slovenskega človeka. Takih besed nihče ni bil vajen pri drugih. Pri Kocbeku ni mogel nihče dvomiti, da je ta njegova domovinska ljubezen globoka, resna, zavezujoča do konca, da je vse prej kot samo domoljubna fraza. Zaradi svoje zgovornosti in izobrazbe pa je znal izražati svoje misli v tako omikani, evropsko uglajeni, prefinjeni obliki, da so se morebitni ugovori sobesednika slišali kot jecljanje ali provincialni predsodki. Lahko se reče, da mu v debati nihče ni bil kos, razen morda tisti, ki so se sklicevali na doslednost kake totalitarne ideologije. Kocbek je bil dosleden in odločen nasprotnik vsakršne diktature in zatiranja, toda pod vplivom personalistične filozofije, h kateri se je prišteval, je bil trdno prepričan, da mora človek in da mora tudi narod predvsem spremeniti svojo od zgodovine in osebnega ali nacionalnega egoizma pogojeno miselnost, če hoče ustvariti boljše, pravičnejšo, bolj svobodno družbo. Zato je kljub svojemu odporu do vseh totalitarnih diktatur, tudi do stalinistične, vendarle nosil v sebi hrepenenje po nekem idealnem ne sicer totalitar-

nem, toda totalnem družbenem sistemu, ki bi prisilil ljudi zlepa ali zgrda, da bi bili dobri, veliko-dušni, pravični, ki bi jih takorekoč prenovil. In sanjal je o takem družbenem sistemu, ki bi napravil tudi iz Slovencev drugačen, bolj patriotski, bolj pogumen, bolj zaveden, bolj kulturno in socialno čuteč narod. To je bila mehka ali bolj rečeno šibka točka njegova nazora, kajti verjel je, da se da to napraviti s spremembo političnega in družbenega sistema, ne pa počasi, samo z vzgojo, z osebnim poboljšanjem, prek šole, tiska, religije itd. Zaupal je v moč ideologije. To je bila tipična mentaliteta ali če hočemo, bolezen mnogih odličnih mislecev v času med obema svetovnima vojnoma.

Kaže, da je v povojnem času Kocbek v veliki meri izgubil zaupanje v možnost take spremembe človeške psihe in človeškega značaja. To razočaranje prihaja do izraza zlasti v njegovih povojnih pesmih, ki so vse bolj ali manj miselnega, razglablajočega značaja. V njih se najbrž skriva ključ do razumevanja najbolj skritih in globokih Kocbekovih življenjskih in filozofskih spoznanj.

B. H.

—o—

IZŠEL JE ZVEZEK »PASTIRČKOVA PESEM«

V Gorici je izšel zvezek pesmi z notami »Pastirčkova pesem« št. 2 na 48 straneh. Razdeljen je v tri skupine pesmi »Jesen«, »Zima« in »Pomlad«. Pesmi so uglasbili naši najbolj znani in priljubljeni skladatelji. Cena zvezku, ki je lepo opremljen, je 2.000 lir. O njem bomo še spregovorili.

Strah pred prihodnostjo pri mislecih

V enem od italijanskih dnevnikov je bil objavljen te dni pogovor z ameriškim psihologom in filozofom Burrhusom Fredericom Skinnerjem, ki je svetovno znan po tem, da se je vse življenje ukvarjal s problemi, ki zadevajo vse človeštvo, npr. problem okolja, problem svobode in demokracije, problem preobljudenosti in drugi. Vedno je bil prepričan, da je mogoče najti rešitev vsem problemom, če si ljudje prizadevajo za to. Toda zadnje čase je postal pesimist. Opustil je predavanja na univerzi Harvard — ima že namreč blizu 78 let

— in skuša napraviti nekak obračun o svojih teorijah in dogajanjih oziroma spoznanjih, pri čemer pa močno odstopa od svojega prejšnjega gledanja. Prišel je namreč do spoznanja, da znanost ne more oziroma ne zna pokazati človeštvu poti iz njegovih stisk, poti k rešitvi, in take poti Skinner sploh ne vidi več.

Na vprašanja nekega italijanskega časnika, ki ga je obiskal, je Skinner dejal, da je po njegovem mnenju korenina vsega zla v tem, da ljudje ne občutijo več odgovornosti do generacij v prihodnosti. Tako je v njihovem ravnanju nekaj globoko zgrešenega. Vsakdo misli samo na svoje osebne probleme in to samo za bližnjo prihodnost, nič pa ga ne briga, kaj bo potem, posebno še, ko njega ne bo več. Potrebno bi bilo, da bi ljudje mislili tudi na prihodnost, na usodo prihodnjih generacij, na prihodnost sveta, in da bi se obnašali tako, da bi bila prihodnost človeštva zagotovljena. Tudi sama zavest o tem ne zado- stuje. Potrebno je, da bi se ljudje tudi ravnali po tej zavesti. Po Skinnerjevem mnenju gre vsem ustanovam v demokratičnem svetu, od vlad in verskih voditeljev do vodilnih industrijskih krogov in vseh drugih bolj za to, da ne bi izgubile svoje priljubljenosti v množicah, kakor pa za to, da bi jim govorile resnico o ogroženosti današnjega sveta. Nočejo se ljudem zameriti in zato jim ne predočujejo nevarnosti, ki grozijo svetu.

Skinner tudi ne verjame, da bi mogla kultura kaj bistvenega storiti, da bi obva-

Druga številka »Pastirčka«

Izšla je že druga številka mladinskega mesečnika Pastirček. Na uvodnem mestu prinaša spis Eveline Pahor »Kaj bi danes pisatelj in pesnik Fran Levstik povedal otrokom o sebi«. Spis je napisan zelo pristržno in iz njega bo mladina mnogo zvedela o Levstiku, posebno če ji bodo učiteljice kakšne navedbe še dopolnile, na primer jim prebrale in jih na pamet naučile pesmice, ki jih omenja Pahorjeva.

Na dan vernih duš spominja zgodnica z naslovom »Pozabljeni grob«, o nagrobnem spomeniku trdosrčnega bogatina in o skromnem lesenem križu na grobu človeka, ki je mnogim dobro storil, pa se ga na vernih duš dan ni nihče spomnil, dokler mu ni neki otrok okrasil groba s cveticami in svečkami, ko je slišal od očeta, kako dober mož spi v njem. Ljubka Šorli, ki neutrudno nadaljuje s svojo pesniško in literarno dejavnostjo za mladino, je prispevala lepo pesem »Rdeče koral-

de«. Daša Radovič pa nam pripoveduje, kako je preživela letošnje počitnice in kako je dobila prvo nagrado za spis, v katerem je opisala našo deželo. V rubriki Kulturni koledar objavlja Marija Perat članek o pokojnem goriškem nadškofu Frančišku Borgi Sedeju za petdesetletnico njegove smrti. »Prav je«, piše Peratova, »da se tega velikega slovenskega škofa ob 50-letnici njegove smrti s hvaležnostjo spomnimo, saj je svoje življenje in tudi svoje sposobnosti posvetil naši goriški deželi in njenim ljudem«. Zvonka Trampuž pa je napisala zgodnico, kako so se malemu Matjažku po nezgodi ubila štiri jajčka, kar mu je stara mama kar preveč zamerila. Ljubka Smotlak nadaljuje svoj spis »Tržaški sprehodi«, v katerem zanimivo opisuje tržaške trge in ceste. Spis krasijo oziroma dopolnjujejo tudi fotografije.

To vsebino dopolnjuje še več drugih krajših stvari, kar vse napravlja številko zares prikupno.

dalje na 7. strani ■

Kako učijo zgodovino

V eni zadnjih sobotnih prilog dnevnika La Stampa »Tutto libri« je bil uvrščen na uvodno mesto zanimiv članek Luigija Firpa pod naslovom »Kakšne stranke je učbenik zgodovine?«, v katerem je rečeno: »Prihajajo v našo hišo, a jih nismo mi izbrali in niti povabili. Imajo kričeče pisano opremo, vabljuje naslove, barvaste slike in mi jim zaupamo svoje najdražje: svoje nežne otroke. Puščamo jih same in nezaščitene v njihovih rokah in dovoljujemo, da jim dolgo govorijo in jih pogosto odločilno in za vedno dobijo pod svoj vpliv. Morali bi torej bolje vedeti, kdo so, odkod prihajajo, kaj prišepetavajo dan za dnem. Morali bi biti, skratka, bolj previdni in se potruditi, da bi jih spoznali. Mnogi pa zapajajo avtoriteti šole, to je učitelja, ki predpiše učno knjigo, in se ne pobrigajo, da bi zvedeli kaj več. Ljudje na splošno mislijo, da gre za knjige, ki nudijo samo čisto znanje, nevtralnno snov objektivnega značaja, koristno za vsakršno bodočo rabo, in mnogi spregledajo, da lahko najbolj nedolžni priročnik, celo slovnica, brizga iz vsake vrste ideologijo, če se jo le malo stisne. Politično indoktriniranje se je razmahnilo zdaj v šoli morda tudi zato, ker je zdaj stopila za kateder generacija iz leta 1968, ki se je svoj čas rajši udeleževala shodov kakor pa pouka in se še ni strelnila od velikega ideološkega mačka tistih let«.

Avtor nato naglašja, da so že razni pisci osvetlili in opozorili na prave zablode, ki jih povzročajo fanatizem in sistematična pačenja stvarnosti. Gre za zavajanje in propagando, izvajanja na zahrbtnen način nad mladimi in nezrelimi duhovi, vsiljujoč jim kot objektivna dejstva izdeike hote tendenčne ponaredbe. Kako braniti mladino pred tem pozivom, »naj ne mislijo z lastno glavo«, ker je že drug mislil namesto njih? Ali kako jih vsaj posvariti in jim

viliti zdravo nezaupanje do vsakršne manihejske, enostranske in pridigarske rešitve? Treba jim je reči, da nobena knjiga ni nevtralna in da zato ne smejo pričakovati kakega razkuženega branja, ki jih ne more okužiti. Tudi če ideologija v svojih dogmatičnih oblikah ni drugega kot poetnostavljen, grob in otročji prikaz sveta, je neizogibno za vsako misleče bitje, da si izgradi v sebi posnetek tega, kar nas obdaja, da si izdela lestvico vrednot, v katere moremo verovati in po katerih lahko občutimo nasprotstva in simpatije ter snujemo načrte in upe. A od avtorjev knjig, namenjenih najmlajšim, bi pač lahko zahtevali, da zadušijo v sebi strastne zagone ali da jih vsaj izražajo posebej, ne da bi povezovali objektivno informacijo z osebnim komentarjem. Neosebna knjiga ne more obstajati, ker jo je pač napisal nek posameznik: toda ali je preveč zahtevati, da naj bo ta zaupanja vredna oseba?«

Avtor potem pravi, da so pisci zgodovinskih učbenikov tudi prejšnje čase pristransko pisali zgodovino, a bolj s tem, da so opuščali stvari, ki jim niso ugajale ali niso bile v prid vladajočim. Zdaj papisci zgodovinskih knjig ne le opuščajo dejstva, ki jim niso všeč, ampak tudi spreminjajo in pačijo tista, ki jih omenjajo.

Ni treba posebej pristavljati, da velja vse to ne samo za italijanske, ampak tudi za druge učbenike. In če danes gledamo Slovenci na slovensko zgodovino mazohistično, z omalovaževanjem in podcenjevanjem, je to v največji meri zato, ker so nas s takimi pojmi in predstavami napolnili v šolah. Velikansko večino Slovencev so ravno šolski učbeniki preteklih, pa tudi novjših časov, ki so bili napisani v podporo in v službi tujih režimov in slovenstvu neprijaznih ideologij, napravili tako brezbrizne, nevedne in skoro sovražno razpoložene da lastne narodne zgodovine.

Eno leto slovenskih maš v Laškem

Mesečna slovenska maša v Laškem je za naše ljudi, ki živijo v teh krajih nedvomno velikega pomena. To dokazujejo tudi prisotnost in sodelovanje pri obredih, saj je med slovensko mašo vedno veliko ljudi v cerkvi. Poleg tega je zelo pomembno, da so se Slovenci, ki živijo v Ronkah in okoliških vaseh, osamosvojili, kar se tiče cerkvenega pevskega zbora. Pri prvih mašah so namreč sodelovali slovenski pevski zbori iz okoliških krajev, toda že dobrega pol leta so se verniki v Laškem tudi glede cerkvenega petja osamosvojili. Pod vodstvom organistke Olge Semolič-Lavrenčič poje na ronškem koru ženski pevski zbor. Ker so vse pevke bile pri raznih cerkvenih zborih, nimajo večjih težav pri mašnem petju, svojo službo prav odlično opravljajo, saj razpolaga zbor z gotovimi glasovi, tako da je slovenska maša v Ronkah tudi v tem odraz resnične potrebe in življenjskosti Slovencev v Laškem.

Zadnja nedeljska maša je bila »zahvalna«. Ljudje so želeli, da bi »zahvalnico« nekoliko slovesneje praznovali ne samo

zaradi praznika samega, ampak predvsem zato, ker je minilo leto dni, odkar so se začele slovenske maše v tem kraju. Sv. mašo je daroval dr. Kazimir Humar, ki je v svoji pridigi poudaril prav dejstvo, da so Slovenci v Ronkah in okolici letos hvaležni tudi za te obrede, ki imajo med drugim pomembno narodno vlogo. V nadaljevanju je podčrtal in razčlenil misel o hvaležnosti in o tem, da moramo ljudje znati biti hvaležni vedno in ne samo ob določenih priložnostih.

V nedeljo so Slovenci v Laškem povabili na kor mlajše člane pevskega zbora »Fantje izpod Grmade«, ki so radi priskočili na pomoč, tako da je v cerkvi pel mešani pevski zbor. Orglal je Bogdan Kralj, dirigiral pa je Herman Antonič. Na koncu maše, pred blagoslovom, pa je vsa cerkev zapela znano pesem »Hvala večnemu Bogu«.

Po maši so se pevci in pevke ter nekateri domačini ustavili še nekaj časa v bližnji sobi, kjer so ob kozarcu domačega vina pomenili o letošnji letini, zapele še nekaj pesmi in si zaželeli nasvidenje

Preveč na široko?

V Italiji vzbuja ta čas veliko pozornost in mnogo polemik kriza časopisno-založniškega podjetja oziroma delniške družbe Rizzoli v Milanu, ki izdaja dnevnik »Corriere della Sera« in še več drugih dnevnikov (»Occhio« v Rimu, »Corriere d'informazione«, »Il Piccolo«), itd., revij, ženskih revij »Amica«, »Annabella«, ilustriranih tednikov itd., pa je zašla v gospodarsko stisko. Prisiljena je odpustiti 1.408 časnikarjev in upravnih ter tiskarniških uslužbencev. Zdi se, da je družba posegala preveč na široko in se polasčala listov v krizi, ne da bi bila zmožna, da jih napravi rentabilne in zagotovi s tem svoj lastni zdravi finančni obstoj. Po drugi strani je to tudi ogrožalo neodvisnost tiska. Zdaj je nevarnost, da preide z namenom finančne sanacije in zagotovitve dela ves tiskovni koncern v državne roke, kar je tudi zelo nezaželjeno. Nekateri mislijo, da je segal koncern preveč na široko, vendar je ta zadeva tudi svarilo, kam pelje na koncu koncev gigantomanija tiska. Boljše majhen, pa neodvisen dnevnik kakor debel, pa odvisen od nekega finančnika ali druge denarne in politične sile v ozadju.

STRAH PRED PRIHODNOSTJO PRI MISLECIH

■ nadaljevanje s 6. strani

rovala svet pred katastrofami, katerim se bliža. Vpliv kulture je prepočasen spričo razvoja tehnike in naravnost poblaznelega pohlepa po uživanju, ki je zajel človeško družbo. Vsakdo hoče čim več zaslužiti in živeti v kar največji blaginji, da ne rečemo razkošju, pri tem pa čim manj delati, kar zmanjšuje učinek človeškega dela. Zdaj smo v stanju takomenovane »nervozne svobode«, to je teženja po neomejeni svobodi v vsem človeškem početju. Tisti, ki imajo formalno v rokah oblast, radi delijo to oblast z vsemi tistimi, ki zahtevajo udeležbo pri njej, tudi če nimajo pravice do tega, ker s tem zmanjšujejo, kot menijo, svojo lastno odgovornost za potek stvari. Tudi prevelika socialna varnost, ki je sama po sebi dobra stvar, zmanjšuje v ljudeh veselje do dela in občutek odgovornosti.

Po Skinnerjevi presoji bo zelo težko zaustaviti in preusmeriti tak razvoj, posebno glede na to, da si ljudje dajo obnašanje in ravnanje diktirati od zunanjega dogajanja, od okolja, ravno to je pa tisto, kar pelje v katastrofe. Edino upanje vidi Skinner v prizadevanju vseh tistih, ki mislijo na prihodnost človeštva, pisateljev, časnikarjev, vzgojiteljev, ekonomistov, politologov, psihologov in seveda religioznega ekumenizma, da počasi, korak za korakom, pripeljejo človeštvo do novih, boljših spoznanj in mu pokažejo pot do rešitve.

NAJAVLJEN JE NOV PRAVOPIS

Najavljen je izid novega pravopisa slovenskega jezika, na katerega se je čakalo po mišljenju nekaterih kar preveč let. Vendar ga nekateri že zdaj kritizirajo, češ da je preobsežen in zato nepraktičen, pa tudi preveč zapleten. O tem bo mogoče soditi, ko ga bomo dobili v roke.

Nadaljuje se naval jugoslovanskih kupcev v Trstu

Kljub uvedeni valutni omejitvi za prenos čez mejo se naval jugoslovanskih kupcev v Trstu ni bistveno zmanjšal. Edino ob ponedeljkih ni navala, ker zdaj jugoslovanski kupci že dobro vedo, da so ta dan trgovine za obleko in za razno drugo blago, ki jih zanima, zaprte. Največji naval pa je ob petkih in sobotah. Kupci iz Jugoslavije

SLOVENSKA PROSVETA — TRST

Avgust Ipavec

KRIŽEV POT

ORATORIJ ZA DVA ZBORA, ORKESTER
IN SOLISTE

Zupna cerkev v Rojanu

v nedeljo, 15. novembra, ob 16. uri

(mišljeni so seveda tisti iz Bosne in drugih južnejših republik) še naprej kupujejo »farmerke« (kovbojke), Darwilovo zlato, oblačila iz najlona in kavo. Slovite »punčke« in podobna šara je izginila z njihovega programa. Zdi se pa, da je med temi kupci iz Jugoslavije veliko prekupčevalcev, posebno Ciganov. Naravnost neverjetno je, kakšnim naporom se izpostavljajo ti ljudje med dolgim potovanjem in med bivanjem v Trstu (pogosto ostanejo tu več dni), da zadostijo svojim željam po italijanskih izdelkih. Cigani prebijejo noči največkrat kar na prostem pred bivšim »Silosom« ali kje drugje. Najbolj žalostno je, da izpostavljajo takim naporom tudi majhne otroke, celo dojenčke.

Dobro bi bilo, da bi jugoslovanske oblasti preprečile take »nakupovalne« izlete v Trst vsaj materam z majhnimi otroki, ker za otroke nikakor ni poskrbljeno. Tako jih npr. previjajo kar na prostem in na tleh, če jih sploh previjajo. Nekatere ženske z dojenčki se spuščajo celo na potovanje do Rima (!) in zgodilo se je že, da so dojenčki na takih brezvestnih pustolovskih vožnjah svojih mater umrli zaradi pljučnice ali podhranjenosti ter umazanije. Obstaja tudi upravičen sum, da Cigani in morda tudi drugi »prodajajo« svoje otroke v Italiji staršem brez otrok in da dobro vedo, na kak naslov se jim je v tem pogledu obrniti v

»LISTINA O PRAVICAH NARODNIH MANJŠIN«

■ nadaljevanje z 2. strani

zikovnih manjšin, saj te kažejo zaupanje v Evropo in njene institucije.

Na vprašanje, kako bo resolucija dejansko vplivala na razmere v Italiji, je poslanec Arfe' odgovoril, da predstavlja resolucija predvsem močno orožje za manjšine same v njihovih prizadevanjih za priznanje narodne identitete in dosego ustrežne zakonske zaščite. Poleg tega je jasno — je zaključil govornik — da zakonodajna in izvršna oblast pri obravnavanju in urejanju problemov narodnih manjšin ne bo mogla mimo natančno izoblikovanih načel in vodil, vsebovanih v »Listini o pravicah narodnih manjšin, oziroma deželnih jezikov in kultur«.

Rimu ali kje drugje. Najbrž obstaja kaka organizacija v tem smislu.

Tega seveda ne pišemo iz kakega pred-sodka proti Ciganom ali Romom, kakor jih zdaj imenujejo v Jugoslaviji, ampak iz obzira do nedolžnih otrok. Menimo, da se ciganskim damam pač ni treba voziti v inozemstvo, da bi se (gotovo dražje kot v Jugoslaviji) primerno oblekle. Bolj človečansko bi bilo, če bi oblasti v sosedni državi ne vpisovale dojenčkov in sploh manjših otrok na potne liste staršev, za katere velja sum, da ne bodo dovolj pazili na njihovo zdravje in življenje na takih težavnih potovanjih, kakor pa da ustrezajo njihovim zahtevam. Gotovo ima vsakdo pravico do potovanja, nima pa (moralne) pravice, da se vdaja temu užitku ali pridobitniški (prekupčevalski) dejavnosti za ceno življenja svojega otroka. Podatki o umrlih otrokih jugoslovanskih Ciganov se gotovo dobijo pri italijanskih oblasteh. A koliko otrok je na ta način sploh izginilo? Kdo vpraša vračajoče se Rome, če so imeli s seboj otroka, vpisanega na potnem listu, ali ne?

Tržaška dnevnikarja tudi skoro vsak dan

— Ma vidi na, kaku hitro se je naš škof navadu slovensko! Jn tudi kaku Sloven-ce pošaca! Pr njemi be se mogli špeglat kašni sekretarji naprednih strank, ke — čeglih internacionalisti — se ne morejo jn ne morejo navadet sloven-sko.

— Ja, ma uani se zgovarjajo, de jemajo takujntaku u komitejih Slovence jn de če je treba Slovincam kej povedat, lahko gre an Slovinc.

— Tudi škof Bellomi jema slovenske duhovnike jn prfina vikarja, ke lahko Slovincam kej povejo po slovensko; ma vselih se mu je zdelo potrebno jn prou, de se tudi sam direktno jn brez prevajauca pomene ses vsakem slovenskem vernikam. Lepu je tu od njega. Vsa čast!

— E ja. Če jemaš vesok položaj, jemaš tudi večjo odgovornost jn moreš bet drugem za zled. Jest ne znam, če bomo u-čakali, de be naši napredni internacionalisti dosegli internacionalizem našga škofa.

poročata o žeparskih in tatinskih podvigih raznih »turistov« iz Jugoslavije. To pa najbrž niso prvi taki »posegi« tistih tipov. Zato menimo, da bi bilo prav, če bi jugoslovanske oblasti varčevale z izročanjem potnih listov vsem takim, ki so bili že kaznovani bodisi doma ali v tujini zaradi takih in podobnih deliktov, saj je jasno, da samo kvarjo ugled svoje države in vseh svojih poštenih sodržavljancev.

PICCOLI OBLJUBLJA MANJŠINSKI ZAKON

■ nadaljevanje s 1. strani

da sestavi in predloži svoj manjšinski zakonski predlog, saj bo to dokazalo, da je tudi največja italijanska politična sila končno postala občutljiva za naše vprašanje. Sodbo in oceno tega predloga pa bo mogoče narediti šele, ko bo znana njegova vsebina.

Prav ko pišemo te vrstice, je v Rimu v teku srečanje med tajnikom KPI Berlinguerjem in enotno slovensko delegacijo. S tem se nadaljujejo njeni stiki s tajniki italijanskih političnih strank. Prvi je našo delegacijo sprejel tajnik liberalne stranke Zanone, nato je bil na vrsti Piccoli in zdaj Berlinguer. V kratkem bo delegacijo baje sprejel tudi tajnik socialistične stranke Craxi.

— Ma, ku je blo do zdej, be reku, de bo mo res še presneto dougo čakali. Simpatično od našga škofa je tudi tu, de je po devetdesetih letih spet naredu slovensko mašo pr sv. Justi jn tudi pridgo je naredu po slovensko. Ku rečeno: vsa čast. Jn slovenski verniki so mu za tu res hvaležni.

— Res, vse lepu jn prou. Ma nekej vselih ne zastopem: zakej niso peuci pojali na kori jn z orglami? Sej so bli peuci s cerkve od svetega Ivana jn so praktični na kori. Sej pojejo vsako nedelo.

— Jest rečem, de je mogu bet glih tisti zadržek koker pr Novmi Svetmi Antoni. Tam jemajo za slovenske maše an poseben harmonij, ke ga peuci vsaki bot prnesejo z magazina, ga postavijo na levo stran pr oltarji. Jn okuli se postavijo peuci jn tam pojejo. Kadar maša konča, nesejo spet peuci harmonij nazaj u magazin. An Amerikanc, ke je biu slučajno pr tej slovenski maši, se je čudu tem posebnim navadam. Se posebno, ke je vidu, de pole, ke je mela bet taljanska maša, so užigali še nove luči jn sveče. Če reč, de za slovenske maše ni potreben takšen luminacijon.

— Jn kej misleš, de je taku tudi pr svetmi Justi?

— Jest neč ne mislem, jest rečem, de pr svetmi Justi je blo glih taku.

— Ma kej be tu pomenlo, de pr svetmi Justi jn pr svetmi Antoni Slovinci ne smejo na kor?

— Jest be reku, de je taku. Ke ti dvej cerkvi jemajo fine orgle jn be se ne šikalo, de be Slovinci z njej krempļji grabli po orglah. Sej je vse lepu jn prou; sej Slovinc lahko gre tudi u ti dvej cerkvi, se lahko tudi usede; tudi mašo lahko bere slovenski duhovnik. Tudi pojejo lahko po slovensko. Ma ne na kori! Tu je, po angleško: »apartheid«.

— Lahko tudi kej da u škrapco?

— Tudi.